

VALSE START FRISO DE ZEEUW

Valse start is de titel van het symposium dat de Praktijkleerstoel Gebiedsontwikkeling TU Delft vorige maand organiseerde (voor het verslag: www.gebiedsontwikkeling.tudelft.nl). Met als ondertitel *Naar effectieve planvorming bij gebiedsontwikkeling*. Wij kozen dit thema omdat in het begin van gebiedsontwikkelingen veel mis gaat dat later niet of met veel moeite te herstellen is.

Karin Laglas evalueerde in haar referaat een aantal projecten die zij heeft aangestuurd als directeur van MAB en OVG. Ook het recent bij referendum afgewezen plan voor de Tilburgse *mega shopping mall* kwam aan de orde. De communicatie met de bevolking in wisselwerking met de regionale pers was in haar opinie het centrale struikelblok in het proces. 'Het is mij niet gelukt vriendjes te worden met het Brabants Dagblad.' Nu denk ik dat die shopping mall er om andere redenen toch niet gekomen was, maar dat is hier van minder belang. Bij de deelnemers aan het symposium bracht het punt van Laglas veel herkenning teweeg. De Brabantse gedeputeerde Paul Rupp betoogde dat bij de opmaat van een gebiedsontwikkeling de organisatie van goede burgerparticipatie lastiger is dan de publiek-private tafelschikking. 'Als de urgentie van het plan niet gedeeld wordt, zit je meteen op een achterstand. De vraag is echter wat het juiste moment is om met al deze partijen te praten en de media te betrekken. Doe je dat te laat, dan zullen de media altijd de positie van de underdog kiezen, nog afgezien van persoonlijke standpunten van individuele redacteurs.' Het gaat vaak om heel simpele dingen. Ik herinner mij de heftige discussie over het onder water zetten van de polder Horstermeer bij Hilversum. Het belangrijkste bezwaar van omwonenden was dat zwermen *knutten*, een soort steekmuggen, het leven ondragelijk zouden maken.

Prof. dr. Roel in 't Veld maakt onderscheid tussen expert *knowledge* en citizen *knowledge*. Politici kunnen zich er niet van afmaken door te blijven verwijzen naar onderzoeken en modellen en door te zeg-

gen dat de perceptie van de burger niet juist is. Citizen knowledge heeft directe toegang tot de media. 'En de media zijn een eigen wereld geworden. Zij opereren al lang niet meer als Hermes, de boodschapper. Zij herformuleren, manipuleren, laten zich leiden door sensatiezucht en hebben een eigen economische positie', aldus In 't Veld. Ik laat nog een wetenschapper aan het woord. Dr. Imrat Verhoeven promoveerde onlangs op het proefschrift *Burgers tegen beleid*. Hij concludeert: 'Als je een actiegroep actief wilt krijgen dan moet je dat doen op het omslagpunt van angst over de plannen naar woede over de arrogante plannenmakers. Je gaat naar de voorlichtingsavond, je wilt weten wat er aan hand is. En daar voel je je geminacht. De overheid moet zich realiseren dat alles wat ze doet een emotionele lading heeft.' Wat hier voor 'de overheid' staat, geldt net zo voor marktpartijen die in de voorste linies van een gebiedsontwikkeling acteren.

Overheden willen vaak leren om het beter te doen, meestal na frustrerende zeperds. Neem Groningen dat met een tweede poging voor herstructurering van de Grote Markt wel succes had. Of neem Zwolle dat met een groot project Beginspraak naar effectieve manieren van betrokkenheid van burgers zoekt. Wij kennen ook methoden die - mits selectief toegepast - hun nut in de Nederlandse praktijk hebben bewezen: *community planning* en *mutual gains approach* zijn twee voorbeelden. Aan de andere kant zie je soms dingen onder je ogen fout lopen. Zoals ik heb voorspeld, weten *drie dames op een dijkje*, zich noemend *De Kwade Zwaan*, momenteel de megalomane planvorming rond de Schaalspong van Almere effectief te ondermijnen. Wat dat betreft is er weinig van het gestraalde project *tunnel onder het Naardermeer* geleerd. Intrigerend.

Mr Friso de Zeeuw is directeur Nieuwe Markten van Bouwfonds en praktijk-hoogleraar Gebiedsontwikkeling aan de TU Delft